

Hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 30 sept. 1953

Mede voor Van Thiel.

Betreft Indo-vraagstuk.

Aangezien, naar ik begrepen heb, de besprekingen over dit probleem zeer binnenkort de beslissende fase zullen bereiken, zou ik nog voor een punt bijzondere aandacht willen vragen, waarbij mijn uitgangspunt is, dat alles gedaan dient te worden om te vermijden, dat straks 10.000 Indische Nederlanders, die in de Nederlandse sfeer niet thuis horen en niet zullen kunnen aarden, op Nederland zullen worden teruggeworpen. Het wordt hoe langer hoe duidelijker, dat alle maatregelen, welke Nederland hier treft en nog zal treffen ten behoeve van de Indo-groep zoals onderwijs, sociale voorzieningen enz. evenzovele beletselen vormen of zullen vormen voor aanvaarding van het Warganegaraschap, wanneer de mogelijkheid hiertoe zou worden heropend. Met name verwijt dan ook het IEV de Nederlandse Regering niet geheel ten onrechte, dat zij haar beleid om de Indo's, in eigen belang zoveel mogelijk tot aanvaarding van het Warganegaraschap te brengen zelf dwarsboomt door haar onderwijs en steunpolitiek. De oplossing zal naar het mij voorkomt ten deze dienen te worden gezocht in een continuering - zij het in gewijzigde vorm - gedurende een overgangperiode van bedoelde maatregelen na overgang tot het Warganegaraschap. Zulks zal echter niet dienen plaats te vinden in de vorm van simpele bestending van de Nederlandse maatregelen. Ik zie namelijk grote bezwaren in een figuur waarbij het Hoge Commissariaat zich gedurende zekere tijd op basis van Nederlandse regelen met Indonesiërs zou moeten bemoeien. Daarom staat mij een andere constructie voor ogen waarbij met behoud van het beoogde doel aan deze bezwaren wordt tegemoetgekomen. Oppericht zou kunnen worden een fonds ter financiering voorzover nodig van de sociale zorg en het onderwijs voor Warganegara geworden Nederlanders. Het beheer van dit fonds zou kunnen worden opgedragen aan een gemengd bestuur, waarin behalve Warganegara's ook Nederland vertegenwoordigd zou kunnen zijn, terwijl de organisatie en uitvoering van de sociale en onderwijsvoorzieningen aan het IEV zou kunnen worden opgedragen. Aan de hand van wat door Nederland hier te lande voor sociale zorg (in de ruime zin des woords) en aanpassingsonderwijs per jaar wordt uitgegeven zou schattenderwijs een gemiddeld bedrag per Indo-Nederlander kunnen worden berekend. Dit bedrag zou dan vermenigdvuldigd met het aantal jaren, waarop men de overgangperiode wil bepalen - bijvoorbeeld 10 jaar - per Nederlander, die Warganegara is geworden of nog wordt, in het fonds kunnen worden gestort. Indien dit denkbeeld in beginsel aanvaardbaar wordt geacht zou wellicht in de regeringsverklaring in voorzichtige vorm kunnen worden gezegd in welke richting de gedachten gaan. In voorzichtige vorm, wat mijns inziens kan zodanige steun van Nederlandse zijde aan Indonesische staatsburgers niet zonder enig vooroverleg met de Indonesische autoriteiten tot stand komen. Een mededeling in die richting zou niet alleen voor alle betrokkenen van groot belang zijn, maar ook in het bijzonder aan het IEV en zijn aanhangers de 'backing' geven, welke zij op dit ogenblik zozeer behoeven. Ik zie hierin ook een mogelijkheid om het IEV van de stille tegenwerker van dit ogenblik geleidelijk aan om te vormen tot een krachtige medewerkende organisatie, welke voor de opvang van hen, die Warganegara willen worden, nodig zal zijn.